

Ved dampskibet ”Jarl”s totale forlis

Tekst: Holger Drachmann, 1890

Melodi: Traditionel (Fra Halifax til Spanien)

Arr. Peter Lorenzen, 2016

1. En nat med storm – en mand så god
som nogen ulk kanske –
et skib, som kyndigt ført bestod
så mangen dyst – og se:
Det røde øje vendte op
for sidste gang sit blik,
og ”Jarl” til bunds med trevl og top
for styrtesøen gik!

2. Lad blive skjult, hvad der blev skjult
i bølgens tavse skød,
mens overfladen bleges smult
og melder tab og død:
Lad havets kolde, strænge træk
fortie rædslens nat –
men skibets død har nød og skræk
i hjemmet efterladt.

3. Vi, som har jorden under fod,
hvad skæbne vi så får;
Vi som kan værne hjemmet mod
den værste storm, der slår:
lad os i al den uvished
hvoraf vort liv består,
erindre *dem*, som sank derned –
og mildne tabets sår!

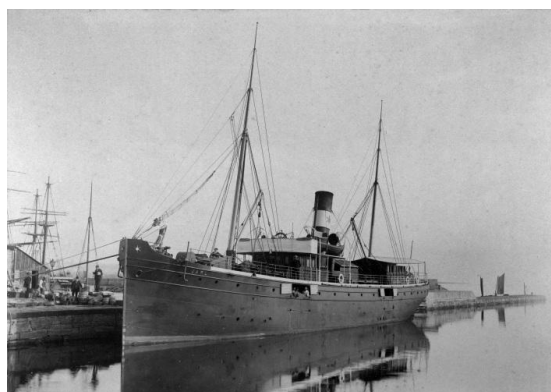
4. Kom hid enhver og giv en skærv
til *dem*, hvis dont er hård,
til *dem*, hvis liv er surt erhverv
og fattigdommens kår –
Til *dem*, hvis efterlattes håb
dør hen hver dag, der går,
mens søen, døv for angstens råb,
sin dumpe lig - takt slår.

Ordforklaring til visen

Vers 1. Det røde øje: Skibets røde bagbords lanterne.

Drachmann følte sig meget draget mod havet. Havet var hans ven og inspiration. Han havde en uddannelse som marinemaler fra Kunstakademiet. Hans malerier, tegninger og skitser var eftertragtede, og salget af dem hjalp ham i hans evige pengened.

Drachmann havde stor respekt for fiskerne og de andre modige søfolk, der dagligt trodsede havets farer. Han betragtede dem som brave folk, og han vandt ofte deres venskab. Læs mere under visen om Lars Kruse. Natten til den 4. marts 1890 forliste dampskibet ”Jarl” i farvandet ud for Hammerknuden på Bornholm. Skibet var afsejlet kl. 23.30 fra Allinge og skulle til København med bl.a. granit og smør samt en del kreaturer, grise og fjerkræ. Foruden besætningen på 12 personer var der 14 passagerer ombord. Skibet nåede dog aldrig til København. Det forsvandt spurlost undervejs. Ingen havde set eller hørt noget til skibet, og efter en større eftersøgning måtte man opgive håbet om at redde de 26 personer ombord.

Dampskibet ”Jarl” i Nexø havn.
Bragt i *Illustreret Tidende* den 16. marts 1890.
Nexø museum, billedarkivet.

Dog kom det frem ved den senere søforklaring, at styrmanden på et andet skib, "Elisabeth", ved 1-tiden et ganske kort øjeblik havde observeret en rød bagbords lanterne ca. fire sømil nord for Hammerknuden. Derefter havde styrmanden set et hvidt lys og til slut et grønt. Disse lys kunne næsten kun stamme fra "Jarl", og det kunne tyde på, at "Jarl" havde forsøgt at vende rundt, fordi vejret i mellemtiden var blevet værre.

Derefter var der ingen observationer fra "Elisabeth".

Senere drev nogle få stykker vraggods op på land, bl.a. en redningskrans, en åre og en kommode, som havde tilhørt en af passagererne. Desuden fandt man også ligene af nogle af de kreaturer, som havde været med ombord.

Efter dette tragiske og gådefulde forlis, som nærmest lammede Bornholm, iværksatte Drachmann straks en indsamling blandt offentligheden.

Han udgav en lille bog på kun otte sider, hvor han beskrev forliset på vers, og hvor han opfordrede alle til at give et bidrag til de efterladte.

Overskuddet fra salget af bogen gik ubeskåret til de efterladte, i alt omkring 42.000 kr.

Dette vil i dag svare til omkring 2-3 mill. kr. – penge, som Drachmann selv havde hårdt brug for.

Der er således ikke noget at sige til, at søens folk holdt meget af Drachmann, og de mødte da også talstærkt op til hans begravelse i 1908.

For få år siden (i året 2012) fandt bornholmske dykkere endelig vraget af "Jarl" efter længere tids eftersøgning.

Vragets position er hemmeligholdt, men det siges at ligge på 52 meters dybde. Dykkerne har ved eftersyn af vraget observeret, at skibets ror mangler. Det er simpelt hen væk, og man mener i dag, at "Jarl" den skæbnsvangre nat måske har tabt roret. Uden styring er det blevet ramt af en forkert sø, drejet rundt, og er gået ned uden varsel – og med mand og mus.

**Kysten ved Hammershus.
Maleri af Holger Drachmann, 1870.
Bornholms Kunstmuseum.
Foto: Simon Lautrop, Frederiksberg.**

Det må have været netop dette øjeblik, hvor styrmanden på "Elisabeth" havde observeret det røde, hvide og grønne lys fra "Jarl".

Vi har ikke kunnet finde nogen optegnelser om, hvilken melodi Drachmann har brugt, da han skrev visen, men den kan i hvert fald synges på "Fra Halifax til Spanien".

Det er jo netop også en gammel sømandsvis.